

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ЛІЦЕЮ «ГОЛОСІВСЬКИЙ» № 241 МІСТА КИЄВА
(2023/2024 навчальний рік)

Вступ

Нормативні документи

- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про загальну середню освіту»;
- Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р;
- «Державний стандарт початкової освіти», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 р. № 688) ;
- «Державний стандарт базової середньої освіти», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898;
- «Державний стандарт повної загальної середньої освіти», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. №1392 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.2013р. №538);
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 р. №1273 «Про затвердження Типової освітньої програми для 1-4 класів» розробленої під керівництвом Савченко О.Я.;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235 «Про затвердження Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року № 405 «Про затвердження Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня».
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року № 408 «Про затвердження Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня».

Актуальність розроблення і реалізації освітньої програми обумовлена відповідністю Державним стандартам загальної середньої освіти, моделюванням ліцеєм власної освітньої траєкторії, здатної забезпечити випускникові пріоритет на ринку праці. Програма визначає основні шляхи розвитку ліцею. Вона скеровує педагогів до реалізації ціннісних пріоритетів особистості, задоволення освітніх потреб молоді, створення розвивального середовища, у якому б реалізувалася сучасна модель випускника закладу загальної середньої освіти. Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених відповідними Державними стандартами на кожному рівні освіти. Освітня програма схвалена педагогічною радою від 30.08.2023 року №1 та затверджена наказом від 30.08.2023 року № 173 «Про виконання рішення педагогічної ради від 30.08.2023 року №1».

Відповідно до Закону України «Про освіту», метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

I. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДРУГОГО ЦИКЛУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (4 класи)

Освітня програма ліцею для учнів 4-х класів на 2023-2024 навчальний рік розроблена на основі Державного стандарту початкової освіти (2018 рік) та Типової освітньої програми розробленої під керівництвом Савченко О.Я. (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273).

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 4-х класів (2 цикл початкового навчання) складає 875 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах закладу загальної середньої освіти (Додаток 1).

Мистецька освітня галузь реалізується через предмети вивчення за окремими видами мистецтва: музичне мистецтво (1год), образотворче мистецтво (1год).

Інтегровано вивчається навчальний предмет «Я досліджую світ». При його вивченні здійснюється розподіл годин між освітніми галузями: природнича, громадянська, історична, соціальна і здоров'язбережувальна – разом 3 год/тиждень.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті початкової освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Очікувані результати навчання здобувачів освіти подано за змістовими лініями, визначеними Державним стандартом початкової освіти.

Змістові лінії кожної освітньої галузі реалізуються паралельно та розкриваються через «Зміст навчання», який окреслює можливий навчальний матеріал, на підставі якого будуть реалізовані очікувані результати навчання.

Оскільки Типова освітня програма ґрунтується на компетентнісному підході, теми/тези рубрики «Зміст навчання», передбачають не запам'ятовування учнями визначень термінів і понять, а активне конструювання знань, розвиток умінь та формування уявлень через досвід практичної діяльності.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти. Розпочинати здобуття початкової освіти другого циклу в 4 класі можуть діти, які опанували початкову освіту 3-го класу. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття другого циклу початкової освіти за рекомендацією інклюзивно-ресурсного центру за інших вимог.

Перелік та пропонований зміст освітніх галузей. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями: мовно-літературна (в тому числі іншомовна), математична, природнича, громадянська та історична, соціальна і здоров'язбережувальна, технологічна, інформатична, мистецька, фізкультурна.

Змістові лінії кожної освітньої галузі реалізуються паралельно та розкриваються через «Зміст навчання», який окреслює можливий навчальний матеріал, на підставі якого будуть реалізовані очікувані результати навчання.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Форми організації освітнього процесу. Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досягаються шляхом використання таких інтерактивних форм і методів навчання як дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

Вчителі використовують внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти передбачає систематичне відстеження індивідуального розвитку учнів у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє стимулюванню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 4-тому класі підлягають формувальному та підсумковому (річному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове (річне) оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Підсумкова (річна) оцінка визначається вчителями з урахуванням динаміки сформованості результатів навчання відповідно до наказу МОН України від 13.07.2021 р. № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження результатів навчання на різних рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації мети і завдань початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

II.1 ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ 5-6-х КЛАСІВ (НУШ)

1. Загальні положення

Освітня програма для 5-6-х класів ліцею розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020р. № 898 та Типової освітньої програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки від 19.02.2021 року №235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». Програма окреслює обов'язкові та рекомендовані підходи в освітній діяльності ліцею на адаптаційному циклі базової середньої освіти. Окрім освітніх компонентів, які є обов'язковими, за рішенням закладу містить інші компоненти, зокрема другу іноземну мову та міжгалузевий інтегрований курс «STEM».

Під час розроблення Освітньої програми для 5-6-х класів враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової і кадрової автономії закладів освіти, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

Освітня програма для 5-6-х класів:

- відповідає структурі типової освітньої програми та визначеним нею вимогам до осіб, які можуть розпочати навчання за даною програмою;
- визначає загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі (в годинах), його розподіл між освітніми галузями;
- містить навчальний план, який передбачає перерозподіл годин (у визначеному типовим навчальним планом обсязі в межах мінімального/максимального навантаження для кожної галузі) між обов'язковими для вивчення навчальними предметами (крім української мови та фізичної культури) певної освітньої галузі, які можуть вивчатися окремо та/або інтегровано з іншими навчальними предметами;
- містить перелік модельних навчальних програм, що використовуються в освітньому процесі;
- містить опис форм організації освітнього процесу та інструментарій оцінювання.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою

Визначаючи вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою, ліцей керується чинними нормативними документами у сфері освіти. Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом встановленого зразка (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти, табелем навчальних досягнень учня/учениці).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюють комісію, затверджують її склад (голову та членів комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складають за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки країни від 10 липня 2019 року № 955, зареєстрованого в Міністерстві юстиції країни 02 серпня 2019 року за № 852/33823).

3. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження в освітній програмі ліцею відповідає загальному обсягу навчального навантаження, визначеному для цього типу освітнього закладу в Державному стандарті базової середньої освіти (Додаток 23) та Типовій освітній програмі для 5-9 класів (Додаток 1). Загальний обсяг річного навчального навантаження для кожної галузі в освітній програмі ліцею встановлено у межах вказаного в Державному стандарті та Типовій освітній програмі діапазону мінімального та максимального показників. Загальний обсяг навчального навантаження учнів розподіляється між роками навчання, освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами. Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначено загальний обсяг фактичного навчального навантаження для 5-6-х класів.

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин	
		5 клас	6 клас
Мовно-літературна	На тиждень	13	13
	На рік	455	455
Математична	На тиждень	5	5
	На рік	175	175
Природнича	На тиждень	2	4
	На рік	70	140
Соціальна і здоров'я-збережувальна	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Громадянська та історична	На тиждень	1	2
	На рік	35	70
Технологічна	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Інформатична	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Мистецька	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Фізична культура	На тиждень	3	3
	На рік	105	105
Усього	На тиждень	28	31
	На рік	980	1085

Міжпредметний інтегрований курс «STEM»	На тиждень	1	1
	На рік	35	35
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	29	32
	На рік	1015	1120
Гранично допустиме навантаження учнів (без фізичної культури)	На тиждень	28	31
	На рік	980	1085

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-6-х класів (адаптаційний цикл базової середньої освіти) сформовано для закладів з навчанням українською мовою (додаток 1).

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями. Рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за освітніми галузями та роками навчання визначено відповідно до базових навчальних планів (додаток 23 Державного стандарту).

4. Навчальний план

Навчальний план для 5-6-х класів(додатки 2,3) містить:

- ✓ перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також перелік міжгалузевих інтегрованих курсів;
- ✓ розподіл навчального навантаження за 5–6-им роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- ✓ додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором.

Заклад освіти визначив перелік навчальних предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компоненту з урахуванням освітніх потреб учнів, що відображається у навчальному плані освітньої програми закладу освіти.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані не перевищує загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Математична та Природнича галузі вивчаються у кількості рекомендованих навчальних годин на тиждень, відповідно 5 год на тиждень, 2/4 год на тиждень.

Соціальна і здоров'я-збережувальна, Мистецька, Інформатична та Технологічна галузі вивчаються у кількості 1 год на тиждень при урахуванні мінімально рекомендованих навчальних годин.

Відповідно до Порядку поділу 5 класів на групи при вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти (додаток 2 до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002р. за №229/6517, із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти №572 від 09.10.2002, наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №921 від 17.08.2012, наказом Міністерства освіти і науки № 401 від 08.04.2016) клас може ділитися на групи під час вивчення української та іноземної мов за умови більше 27 учнів у класі, під час проведення практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів за умови не менше 8 учнів у групі. Можливість поділу класів на групи при вивченні окремих предметів та/або інтегрованих курсів визначена для предметів «Інформатика» та «Технології» при умові більше 27 учнів у класі.

На основі Освітньої програми для 5-6-х класів ліцею на 2023-2024н.р.складено та затверджено Навчальний план для 5-6-х класів, що конкретизує організацію освітнього процесу (додаток 2,3).

5. Перелік модельних навчальних програм для 5-6-х класів

Модельні навчальні програми ліцею вибрані для 5-6-их класів адаптаційного циклу з переліку модельних навчальних програм для 5-6 класів, затверджених наказом МОН України від 12.07.2021 № 795 та доповнений іншими модельними навчальними програмами, які мають гриф Міністерства освіти і науки України, що використовуються в освітньому процесі та містять опис результатів навчання учнів з навчальних предметів, інтегрованих курсів. Оскільки відповідні модельні програми спрямовані насамперед на реалізацію вимог Державного стандарту базової середньої

освіти, ліцей під час формування переліку цих програм врахував низку чинників, а саме: особливості та потреби учнів в досягненні обов'язкових результатів навчання, потенціал педагогічного колективу, ресурсне забезпечення закладу освіти, варіативність програм для підтримки курсів у діапазоні від мінімальної до максимальної кількості годин тощо. Під час вибору модельних навчальних програм для освітньої програми зверталась увага на раціональне використання навчального часу. Сформована з окремих модельних освітніх програм є цілісним комплексом, кожен компонент якого реалізує свої цілі та функції у тісному взаємозв'язку з іншими компонентами для формування цілісної компетентної особистості. Ці взаємозв'язки реалізуються не лише на рівні базових знань з окремих предметів, а й на рівні досягнення очікуваних результатів та видів діяльності.

Освітня галузь	Назва предмета	Модельна навчальна програма	
		Назва	Автор(и)
Мовно-літературна	Українська мова	«Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.
	Українська література	«Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Архипова В.П., Січкара С.І., Шило С.Б.
	Зарубіжна література	«Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудницька Н.П., Турянця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова А.
	Англійська мова	«Іноземна мова. 5-9 класи» англійська мова для закладів загальної середньої освіти	Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.
	Німецька мова	«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти німецька мова	Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.
	Польська мова	«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти польська мова	Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.
Математична	Математика	«Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Пихтар М.П., Рубльов Б.В., Семенов В.В., Якір М.С.)
Природнича	Пізнаємо природу	«Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)»	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г, Колісник Я.І.

		для закладів загальної середньої освіти	
	Географія	«Географія 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Гільберг Т.Г., Даценко Л.М.
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	«Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.Я.
Соціальна та здоров'язбережувальна	Здоров'я, безпека та добробут	«Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 клас (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.
Інформатична	Інформатика	"Інформатика, 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В
Технологічна	Технології	"Технології, 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С., Приходько Ю.М.
Мистецька	Мистецтво	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу "Мистецтво 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Л. Масол, О. Просіна
Фізична культура	Фізична культура	"Фізична культура 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Педан О.С., Коломоєць Г.А., Деревянко В.В.
Міжгалузевий інтегрований курс «STEM»	Міжгалузевий інтегрований курс «STEM»	«STEM-LAB» для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти	О. Бутурліна, О. Артем'єва, О. Філіпчук та ін.

6. Опис форм організації освітнього процесу

Освітній процес у ліцеї організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, особливих освітніх потреб. У рамках академічної свободи форми організації освітнього процесу визначені педагогічною радою ліцею.

Обрані форми відповідають наявності необхідних ресурсів (матеріально-технічного, кадрового, навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності тощо).

Відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту» здобуття освіти у закладі освіти організовується за інституційними формами навчання:

- очна(денна);
- індивідуальна.

У разі непереборних обставин, незалежних від закладу освіти може використовуватися змішана модель інституційної форми.

За потреби (згідно із заявами батьків здобувачів освіти чи осіб, які їх замінюють) заклад освіти може організовувати здобуття освіти за індивідуальною (екстернатною) формою навчання. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладі освіти на підставі навчального плану, що схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

Інклюзивне навчання організовується на підставі заяви батьків чи осіб, які їх замінюють для учнів з особливими освітніми потребами відповідно до постанов Кабінету Міністрів України, що регулюють організацію інклюзивного навчання:

- «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» від 21 липня 2021р. № 765;
- «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15.09.2021 р. №957.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути навчальні екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, дослідження, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час тощо. Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т.д.

Під час навчальних занять вчитель спонукає учнів до планування та здійснення навчального пошуку, аналізу текстової та графічної інформації; організує комунікацію, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, слідкує за виконанням практичних завдань та розв'язанням повсякденних проблем із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом, спонукає учнів до рефлексії власної навчально-пізнавальної діяльності.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Дослідницькі завдання, передбачені змістом окремих предметів. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання. Можливо проводити заняття в малих групах (у тому числі робота учнів у парах змінного складу). Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями в ході екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань)

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

7. Оцінювання навчальних досягнень учнів

Навчальні досягнення здобувачів освіти у 5-6 класах здійснюються у бальному оцінюванні, яке передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента навчального плану. Оцінювання результатів навчання учнів зорієнтоване на ключові компетентності і наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом.

Встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначеними Державним стандартом та показниками їх вимірювання, здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, визначених Міністерством освіти і науки України (Наказ МОН від 21.08.2013 №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти»). Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів педагоги керуються такими категоріями критеріїв:

- розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;
- планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією;
- комунікація (у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);
- рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Під час оцінювання навчальних досягнень враховуються дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Система оцінювання має на меті допомогти вчителю конкретизувати навчальні досягнення учнів і надати необхідні інструменти для впровадження об'єктивного й справедливого оцінювання результатів навчання.

В оцінюванні навчальних досягнень учнів розрізняють **поточне формувальне оцінювання** (оцінювання для навчання) та **підсумкове оцінювання** (семестрове, річне). Поточне формувальне оцінювання здійснюють з метою допомогти учням усвідомити способи досягнення кращих результатів навчання. Підсумкове оцінювання здійснюють з метою отримання даних про рівень досягнення учнями результатів навчання після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Поточне формувальне оцінювання здійснюється системно в процесі навчання на основі викладеного нижче **алгоритму діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання**, що забезпечить наступність між підходами до оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової і базової середньої освіти:

Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей на певний період (наприклад, заняття, тиждень, період, відведений для вивчення теми, тощо). Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою, та критерії оцінювання.

Інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року здійснюється вчителем на перших заняттях з предмету. Зворотний зв'язок має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності.

Під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження (рефлексію) своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям. Важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання.

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента навчального плану.

Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності, які мали місце протягом семестру, та динаміки особистих навчальних досягнень учня/учениці.

Річне оцінювання здійснюють на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка необов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня/учениці протягом року.

Перші два місяці навчання проводиться формувальне оцінювання, а по закінченні цього терміну його замінює бальне.

Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Відповідно до п.3.2.Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008№496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють

причину та необхідність його проведення. Наказом керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, які погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі/учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ.

Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 №762 (зі змінами).

Результати річного оцінювання відображають у свідоцтві досягнень, яке видають учневі / учениці в кінці навчального року, за системою (шкалою), визначеною законодавством.

Якщо рівень результатів навчання учня/учениці визначити неможливо через тривалу відсутність учня/учениці, у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (неатестований(а)).

Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі/учениці, його/її батькам (іншим законним представникам).

Відомості, отримані під час підсумкового та, у разі застосування, проміжного, оцінювання результатів навчання, застосовують у формульованні оцінюванні, зокрема, для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнем/ученицею, та коригування освітнього процесу.

II.2 ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ 7-9 КЛАСІВ

Освітня програма загальної середньої освіти II ступеня для 7-9 класів ліцею розроблена на основі Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011р. № 1392 із змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.2013р. № 538 та Типової освітньої програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 р. № 405 та окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання.

Освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення, які подані в рамках навчального плану;

очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 7-9-х класів ліцею складає 4515 годин/навчальний рік: для 7-х класів – 1155 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1155 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1155 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані ліцею.

Особливості організації освітнього процесу в базовій школі.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру освіти у 7-9 класах, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план основної школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності та варіативної складової.

Навчальний план ліцею містить для 7 класів варіант навчального плану для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання і вивченням двох іноземних мов

(Таблиця 10), (Додаток5); для 8-А,Б,В,Г та 9-Б,В,Г,Д класів - варіант навчального плану для спеціалізованих шкіл(класів), гімназій, ліцеїв, колегіумів з поглибленим вивченням окремих предметів (Таблиця 8), (Додатки 7,8) та для 9-А класу - варіант навчального плану для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання (Таблиця 1), (Додаток 9).

Варіативна складова навчальних планів використовується на підсилення предметів інваріантної складової. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових навчального плану. Інваріантна складова навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державних стандартів.

З метою недопущення перевантаження учнів 7 класів зменшено кількість навчальних годин з навчальних предметів:

№ з\п	Назва предмета	На скільки годин зменшено
1.	Мистецтво	1
2.	Трудове навчання	1
3.	Фізична культура	1
4.	Основи здоров'я	0,5

У 8 та 9 класах здійснюється поглиблене вивчення предметів: 8-Б,В та 9-Б,В,Д – математика, 8-Г,9-Г – історія (історія України, всесвітня історія). Додатковий час використовується на підсилення предметів інваріантної складової наступним чином:

№ з\п	Клас	Назва предмета	Форма проведення	К-ть годин	Програми
1.	8-А,Б,В	Українська мова	Форма проведення	0,5	Державна програма
2.	8-Г, 9-А, 9-Б,В,Г,Д	Українська мова	Навчальний предмет	1	Державна програма
3.	8-А,Б,В,Г	Англійська мова	Навчальний предмет	1	Державна програма
4.	9-Г	Англійська мова	Навчальний предмет	0,5	Державна програма
5.	8-А, Г 9-А	Алгебра	Навчальний предмет	1	Державна програма
.	8-Г	Хімія	Навчальний предмет	1	Державна програма

З метою недопущення перевантаження учнів 8-9 класів зменшено кількість навчальних годин з навчальних предметів:

№ з\п	Клас	Назва предмета	На скільки годин зменшено
1.	8-9	Зарубіжна література	0,5
2.	8-9	Мистецтво	0,5
3.	8-9	Трудове навчання	0,5
4.	8-9	Основи здоров'я	0,5
5.	8-9	Фізична культура	1

У зв'язку з перевантаженням спортивної зали в умовах воєнного стану кількість тижневих годин на фізичну культуру зменшено на 1 год.

Освітня галузь «Мистецтво» у 7-9 класах вивчатиметься не окремими предметами («Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво»), а інтегрованим курсом «Мистецтво».

Освітня галузь «Технології» у 8-9-х класах реалізується через предмет «Трудове навчання».

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- урок формування компетентностей;
- урок розвитку компетентностей;
- урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- урок корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів 7-9-их класів у ліцеї є: *поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація.*

Річне оцінювання здійснюються за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у таблиці успішності, що видається учневі по закінченню навчального року, свідоцтві про базову загальну середню освіту.

Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюється відповідно до вимог навчальних програм із застосуванням таких основних форм і способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичної, самостійної та

контрольної роботи, тесту, організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами, контурними картами, тощо);

- *цифрової* (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- *практичної* (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментального дослідження та навчальних проєктів, виготовлення виробів, роботи з біологічними об'єктами, хімічними речовинами, тощо).

Поточне, тематичне, семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюється за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначаються цифрами від 1 до 12. Результати державної підсумкової атестації учнів 9-х класів здійснюється за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначаються цифрами від 1 до 12.

Змістом вимог до оцінювання є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані у навчальних програмах, за предметами.

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий.

Кожен наступний рівень вимог включає вимоги до попереднього, а також додає нові.

Оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів:

- усної (індивідуальне, групове, фронтальне опитування),
- письмової (самостійна робота, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування, та інші).

У рамках академічної свободи педагогічні працівники закладу освіти здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

III. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ 10-11 КЛАСІВ

Освітня програма загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта) ліцею розроблена на основі Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011р. № 1392 із змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.2013р. № 538 та Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464) та окреслює рекомендовані підходи до планування й організації у ліцеї єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Типова освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення які натеper подані в рамках навчальних планів;

очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, перелік яких наведено в таблиці 26;

пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів 10-11-х класів складає 2450 годин/навчальний рік: для 10-х класів – 1225 годин/навчальний рік, для 11-х класів – 1225 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані ліцею.

Закладом освіти для складання власного навчального плану обрано варіант організації освітнього процесу, що містить перелік базових предметів, який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів. До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Англійська мова», «Алгебра і початки аналізу», «Геометрія», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України». Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології»), що вивчаються на рівні стандарту.

Навчальним планом старшої школи ліцею передбачається реалізація освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності та варіативну складову.

Документ містить для 10-А,Б та 11-А,Б класів варіант навчального плану для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання природничо-математичного напрямку математичного профілю (Таблиця 2), (Додаток 10); 10-В та 11-В класів - варіант навчального плану для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання суспільно-гуманітарного напрямку історичного профілю (Таблиця 2), (Додаток 11); 10-Г та 11-Г класів - варіант навчального плану для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання природничого напрямку біологічного профілю (Таблиця 2), (Додаток 11);

Години варіативної складової передбачаються на збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової.

Предмети інваріантної складової робочого навчального плану, що не мають цілої кількості годин, будуть викладатися протягом навчального року за розкладом.

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, відповідно до рішення педагогічної ради (протокол № 1 від 31.08. 2023р.) конкретизовано варіативну складову навчального плану, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової та курси за вибором:

№ з\п	Клас	Назва предмета	Форма проведення	К-ть годин	Програми
1.	10-В, Г 11-В,Г	Українська мова	Навчальний предмет	1	Державна програма
2.	11-А,Б	Українська мова	Навчальний предмет	0,5	Державна програма
3.	11-В	Англійська мова	Навчальний предмет	1	Державна програма
4.	10-В,Г, 11-В,Г	Математика	Навчальний предмет	1	Державна програма
5.	10-Г	Хімія	Навчальний предмет	1	Державна програма
6.	11-Г	Хімія	Навчальний предмет	0,5	Державна програма

З метою недопущення перевантаження учнів 10-11 класів зменшено кількість навчальних годин з навчальних предметів:

№ з\п	Клас	Назва предмета	На скільки годин зменшено
1.	11	Зарубіжна література	0,5
2.	11-А,Б,В	Біологія і екологія	0,5
3.	11-А,Б,В	Хімія	0,5
4.	11-А,Б,В	Фізика	1
5.	10-11	Фізична культура	1

У зв'язку з перевантаженням спортивної зали та проведенням уроків в онлайн форматі в умовах воєнного стану кількість тижневих годин на фізичну культуру зменшено на 1 год.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 року № 24 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальні плани старшої школи реалізують зміст освіти залежно від обраного профілю навчання. Кожен з профілів передбачає вивчення окремих предметів на одному із трьох рівнів:

рівні стандарту — окремі предмети не є профільними чи базовими (наприклад, математика в суспільно-гуманітарному профілі);

академічному рівні — окремі предмети не є профільними, але є базовими (українська мова у математичному профілі);

профільному рівні, який передбачає поглиблене вивчення відповідних предметів, орієнтацію їх змісту на майбутню професію (наприклад, історія України та всесвітня історія у історичному профілі).

Профільність є ефективним засобом диференціації навчання у старшій школі, вона має на меті забезпечити більш глибоку підготовку старшокласників у тій галузі знань і діяльності, до яких у них сформувались стійкі інтереси і здібності.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту". Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 20.02.2002 № 128, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового

світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

Освітня програма ліцею передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом відповідного рівня.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані ліцею, що міститься в додатку до цієї програми.

Навчальний план ліцею зорієнтований на роботу за 5-денним навчальним тижнем.